

Selline tellis

„Õigete ehitusmaterjalide valimine kodu jaoks on valik kogu eluks,“ tõdeb Eero Kotli ASist Wienerberger, mis on Põjamaade suurim tellisetootja. „Üks olulisemaid ja kulukamaid otsuseid inimestel ehitusmaterjalide valik oma kodu tarbeks ning soovitakse olla kindel, et see on ühekordne investeering - , et selle otsuse langetamine ei valla-nda uute probleemide teket,“ selgitab ta. „Seina ehitamiseks kasutatava materjalile tehtavad kulutused on ehituse üldmaksumusest vaid väike osa, kuid kodumaja kvaliteedi, tema esteetilise väljanägemise ja püsiva turuväärtuse jaoks otsustava kaalu- ga.“

Wienerbergeri haruldus – käsitsi valmistatud tellis

Põletatud savist keraamiline tellis on üks iidsemaid ehitusmaterjale. Üks väheseid inimloodud kivimaterjale mis on loodusliku kivi kõrval igikestvana vastu pidanud aastatuhandeid. Ülemöödunud sajandil ja möödunud sajandi esimesel poolel loeti Eestis telliselööve sadadega, näitena on neid 1860 aastast teada 230 - 240. Tellisetööstuste arv on aastatega järjest kahanenud ja tänaseks piisab ühe käe sõrmedest, et need üles lugeda. Wienerbergeri Terca tellise- ja Koramic katusetellise tehased asuvad Aseris ning Lõuna-Eestis Missos paikneb väike entusiastlik tellisetehas. Aseris on telliseid toodetud juba eelmise sajandi algusest. Tehnika täiustudes on olnud võimalik võtta kasutusele lisandid värvi andmiseks ning luua erinevaid pinnaviimistlusi. Punaste auk-ning täistelliste kõrval toodetakse Aseris pruune ning kollakaid telliseid. Eriti tähelepanuväärsed on käsitsi valmistatud tellised. Enam pole maailmas palju paiku, kus sellist omanäolist käsitööd tellida. Algselt Inglismaa jaoks mõeldud tellised on köitnud tänaseks ka Eesti ning meie naabermaade tähelepanu.

Lisaks täieneb Terca telliste valik pidevalt imporditavate telliste näol. Hetkel müüakse valikut Soomes, Hollandis ja Belgias valmistatud tellistest. Soome valikus on erikujulisi ja eri suuruses telliseid (ka tellisplaate) kümnetes värvivariantides, punase varjunditest valge ning kollaka arvukatesse toonidesse. Belgia tellised on saadaval samuti paljudes põnevates toonides ning meenutavad käsitsivormitud tellist, mis loob väärrika välimuse. Needki sobivad oma omadustelt väga hästi Eesti kliimasse. Telliseid kasutatakse täna peamiselt neljas ehitusvaldkonnas: küttekolletena, hoonete fassaadidena, katusekattena ning ehituse kandva konstruktsioonina.

Telliskolded hoiavad endas soojust

Kaminates, ahjudes, soojamüüridest, pliitides ning ka telliskorstnatest on aegade jooksul salvestunud rohkesti positiivset energiat. Tellistest küttekolde võib ehitada just enda ootusi ja vajadusi arvestades. Wienerbergeri telliste lai värvi-, pinna- ja mõõtude valik pakub võimalusi teostada erinevaid

sisekujunduslikke lahendusi vastavalt kodu arhitektuurile. Tellistest koldel on hea soojussalvestamine ja ühtlane n.-õ soojajagamine. Massiivsena laotud tulekolle kogub energiat ja ühtlustab eluaseme soojusbilanssi isegi kütmata. Suhteliselt madala pinnatemperatuuri tõttu annab tellistest laotud tulekolle sooja aeglaselt ja kaua. Samuti on see turvaline, kuna temperatuur ei tõuse häirivalt kõrgeks ka pika kütmissperioidi jooksul. Tellis kannatab kõrgeid temperatuure, telliskoldes on võimalik saavutada puhta põlemise eelduseks olev kõrge temperatuur, isegi kuni 800 - 900 °C. Kuna puidu põlemisel eralduvad gaasid põlevad lõpuni, on lõõri juhitava põlemisgaaside temperatuur suhteliselt madal ja tulekolde kasutegur seega kõrge. Koldele järgnev müüritud korsten töötab tõhusa soojakogujana, suurendades veelgi tulekolde kasutegurit. Seetõttu moodustab ka "kergele" koldele (malmkamin, pliit jne) liidetud massiivne telliskorsten märkimisväärse soojuse salvestaja, milleks on soojamüüri. Sellisel pikeneb ka soojaloovutusaeg, millega omakorda kaasneb vajadus harvemini kütta. Samuti töötab mitmekorruselistes hoonetes telliskorsten hea soojajagajana ülemistele korrustele, suurendades koldest saadava energia paremat kasutamist kogu maja energiabilansis. Massiivne telliskorsten on võimeline soojusenergiat salvestama ja loovutama võrreldes moodulkorstnaga üle kolme korra enam.

Kärgtellis on kuiv, tulekindel, energiasäästlik ja keskkonnasõbralik

Alates käesolevast aastast toodab Wienerberg PoroTherm kärgtellised, mis oma välismõõtudel on võrreldavad laialt levinud ehitusplokkidega. PoroTherm kärgtelliseid toodetakse parima kvaliteediga savist. Nende kuju ja struktuur on loodud arvestusega, et neist saaks ehitada mitmekordsete ehitiste kandvaid seinu. Tellismaja elanik teab, et seal on meeldiv sisekliima. Näiteks on tellisseina

tasakaaluniiskus madalaim. Tellis on juba müüri-ise ajal kuiv ning ei vaja kuude ja aastatepikkust järelniiskuse väljakuivatamist. Kärgetelliste helipidavus on esmaklassiline. Massiivse ehitusmaterjalina on tellissein ka energia säästja - piltlikult jõuab päevane päikesesoo läbi tellisseina tuppa ööseks ja öine jahedus jahutab palaval päeval tuba. Loodusliku tootena on tellised ja katusetellised väga keskkonnasõbralikud. Alates toormaterjali hankimisest kuni toodete tootmise ja valmimiseni pööratakse suurimat tähelepanu loodusvarude säästmisele ja keskkonnamõjude vähendamisele. Jõudes oma elua lõppstaadiumi, on tellised keskkonnale ohutud ning neid võib saata ümbertöötlemisse või uuesti kasutamiseks.

Tellishoone väärtus aastatega vaid kasvab

Tellis annab majaomanikule ja arhitektile piiramatud võimalused isikupärasteks lahendusteks. Poolehoid tellisfassaadidele on Eestis viimastel aastatel pidevalt kasvanud. Tellise eeliseks fassaadimaterjalina on unikaalne välimus, kauakestvus ja säästlikus. Tellis ei põle ega mädane ning kannatab nii suvekuumust kui talvepakast. Tellist ei ohusta seened ega kahjurid. Õigesti ehitatud tellismüür ei vaja hooldust. Seetõttu ei kaota tellissein oma väärtust ning osutub lõppkokkuvõttes ka hinnalt soodsamaks. Laotud tellisseina ilu säilib aastakümneid ja vananedes muutub tellissein stiilselt arhailiseks. Tellise soojust salvestavad ja ühtlustavad omadused on kõigile tuttavad tellisekolletest. Päikeseenergia soojendab talvel kütteperioodi ajal fassaadi ja salvestab soojust tellistesse, vähendades välis- ja sisetemperatuuride vahet siis, kui nende erinevus on kõige suurem. Uurimustes on tõdetud, et kütteperioodi ajal tellisfassaadi salvestatud soojusenergia parandab ehitise energiataset mitme protsendi võrra. Et tellis loob parima elamiskliima, säilitab kõige paremini oma väärtuslikud omadused, on looduslik ja keskkonnasõbralik materjal, siis üksnes nende tegurite valguses on telliselamu kõrgeima väärtusega. Keraamiline katusekivi on väärrikas ja kaunis Keraamilistest tellistest fassaadiga majale sobib kõige paremini ehe keraamiline katusekivi. Keraamiliste katusekivide traditsioon on Eestis ca 700 aastat vana. Kuni 20 sajandi keskpaigani valmistati neid käsitsi mõisate töökodades. Koramicu keraamilisi katusekive valmistatakse üle 500 milj. aasta vanusest Aseri sinisavist ükshaaval kipsvormis pressides ning neid ligi 1000 C° juures põletades. Kogu tehnoloogilist protsessi juhitakse arvutite abil ning pidev kvaliteedikontroll igas tootmisloigis tagab toodangu ühtlased omadused ja kvaliteedi. Koramic keraamilistele katusetellistele ei mõju muutuvad ilmastikuolud ning nad on tulekindlad. Katusetellis massiivse materjalina tasakaalustab temperatuuride vahetumisel päeval ja öösel ning tagab hea müraisolatsiooni vihma korral. Katusetellis oma kaalu tõttu vajutab hoone tihedalt kokku ja püsib katusel vähese kinnitusega isegi suurte tormituultega. Katusetelliste valikus on mudeleid, mida võib kasutada katustel kaldega alates

10° kuni vertikaalsete seinapindadeni välja. Samuti saab katsetelliseid kasutada kumerate, koonuseliste ning ka voolavate pindade katmisel. Eri mõõtudega katsetelliste hulgast leiab sobiva iga suuruse ja keerukusega katsele. Katsetellis säilitab oma algse väljanägemise - välised mõjud nagu suur temperatuurikõikumine, sademed, õhusaaste, erosioon, korrosioon ja ultraviolettkiirgus ei muuda oluliselt katsetellise väljanägemist. Pigem muutub katsetellis aegade möödudes väärlikamaks ja kaunimaks, säilitades oma parimad omadused.

Sillusetellis – ülimalt vastupidav ja lihtne hooldada

Wienerberger toodab sillutustellist, mis on läbinisti looduslik ehitusmaterjal ja sobiv nii linnamaastikku kui aiakompleksi. Tänu rohkele sillutustelliste paigaldusmustritele on projekteerijatel ja majajamanel piiramatud võimalused kõnni- ja sõiduteede, väljakute, trepiastmete ja terrasside kujundamiseks. Sillutustellist põletatakse väga kõrgel temperatuuril (u 1100 C). Peaaegu paakumispiirini põletamisel tekib eriti suure tugevuse ja tihedusega tellis, mis on väga vastupidav. Tellis talub karme ilmastikumõjusid ja suurt mehaanilist koormust, tellise värv on igikestev ning peale selle on nad happe-, soola- ja õlikindlad. Sillutustellist on eriti lihtne hooldada ja tänu veidi krobelsele pealispinnale on sellel mugav ja ohutu kõndida. Sillutustellistest ehitamine on ökoloogiliselt mõistlik, sest tänu tellise väga väikesele veeimavusele laseb sillutatud pind, milles vuukide osakaal on ainult 10 protsenti, vihmaveel pinnasesse imbuda. Nii annavad sillutustellised olulise panuse ümbritseva pinnase tasakaalustatud niiskusbilansi saavutamiseks ja kanalisatsiooni koormuse vähendamiseks. Kuna tellis on kõdunematu, on ta kasutusiga praktiliselt lõpmatu. Puhaste looduslike toodetena on sillutustelliseid, nagu kõiki Wienerbergeri tooteid, võimalik taaskasutada.

Looduslik, soe, esteetiline ja vastupidav

Tellis on esteetiline ja ilus ning vastupidav ehitusmaterjal ka karmides ilmastikutingimustes ning tellisehitis kestab põlvest põlve. Tellistest ehitised vajavad elegantse välimuse säilitamiseks vähe hooldust. Telliseid põletatakse valmistamisprotsessi käigus, seepärast on nad tulele n.-ö immuunsed. Mittepõlev ehitusmaterjal vähendab tulekahju ja selle tagajärgede ohtu. Kuna tellise loomiseks kasutatavad toormaterjalid – savi ja vesi – on looduslikud, ei sisalda tellised saasteaineid ega allergeene. Telliseid on võimalik lihtsalt ümber töödelda. Mineraalmaterjali nagu tellis saab suurema vaevata uuesti kasutada näiteks alusmaterjalina tee-ehituses, helisolatsiooni materjalina ehituses või kattena tennisväljakutel. Mis tähendab, et lisaks tellise headele omadustele ning kõrgele esteetilisele ja majanduslikule väärtusele lisandub ka keskkonnasõbralikkus. „Tellis on soe.“ tõdeb Eero Kotli kokkuvõtlikult.